

**ВИВЧЕННЯ РОМАНУ «Я БАЧУ, ВАС ЦІКАВИТЬ ПІТЬМА»
ІЛЛАРІОНА ПАВЛЮКА НА УРОКАХ
УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗЗСО**

Науковий вісник Ужгородського університету.
Серія: Філологія. 2024. Випуск 2 (52).
УДК 821.161.2-31.09Павлюк:37.016:82

DOI: 10.24144/2663-6840/2024.2(52).210–215

Кузьма О., Русин А.-Б. Вивчення роману «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» Ілларіона Павлюка на уроках української літератури в ЗЗСО; кількість бібліографічних джерел – 13; мова українська.

Анотація. У статті здійснюється аналіз творчості сучасного українського письменника Ілларіона Павлюка в аспекті вивчення його доробку в закладах загальної середньої освіти. Ілларіон Павлюк – український прозаїк, журналіст, продюсер, військовий Збройних Сил України. Автор бестселерів «Білий попіль» (2018), «Танець недоумка» (2019), «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» (2020).

Мета статті – розкрити специфіку вивчення творчості Ілларіона Павлюка, зокрема роману «Я бачу, вас цікавить п'ятьма», на уроках української літератури. Ця мета передбачає виконання таких завдань: обґрунтувати актуальність вивчення роману «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» в закладах загальної середньої освіти; з'ясувати, які методи та прийоми слід застосовувати під час розгляду названого твору; розглянути, на уроках якого типу слід вивчати творчість Ілларіона Павлюка, зокрема роман «Я бачу, вас цікавить п'ятьма»; вказати, із якими труднощами учні та учениці можуть зіткнутися, аналізуючи цей твір. У роботі над статтею застосовано теоретичні науково-педагогічні методи аналізу й синтезу, індукції й дедукції, порівняння, узагальнення, моделювання; а також літературознавчі методи (культурно-історичний, типологічний, психологічний, естетичний).

Зроблено висновки, що роман Ілларіона Павлюка «Я бачу, вас цікавить п'ятьма», зважаючи на актуальність порушених проблем у творі, динамічність сюжету, жанрово-стильову специфіку, способи художнього моделювання дійсності та типів людських характерів, може вивчатися відповідно до освітньої реформи в 12 класі в закладах загальної середньої освіти. Оскільки Ілларіон Павлюк торкається в романі питань справедливості, злочину й кари, пошуків ідентичності, духовних випробувань та трансформації особистості, вважаємо за доцільне увести твір «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» до шкільної програми. Молодь, яка перебуває в періоді активного формування світогляду, розкриє для себе в цьому романі не лише цікавий художній світ, а й важливі моральні дилеми, що спонукають до рефлексії над власним місцем у світі та своїм майбутнім.

Ключові слова: Ілларіон Павлюк, сучасна українська література, нова українська школа, методика, методичні засоби та прийоми, інноваційні підходи.

Формулювання проблеми. Сучасна українська література – явище динамічне й самобутнє. Попри непростий політичний та суспільно-історичний контекст нинішня літературна арена активно поповнюється цікавими творчими постатями. Однією із таких є Ілларіон Павлюк – український прозаїк, журналіст, продюсер, військовий Збройних Сил України, автор бестселерів «Білий попіль» (2018), «Танець недоумка» (2019), «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» (2020).

Творчість Ілларіона Павлюка, зокрема його роман «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» [Павлюк 2020], на нашу думку, може вивчатися на уроках літератури в закладах загальної середньої освіти. На заняттях української літератури недостатньо висвітлюється художня майстерня саме сучасних письменників, а в учнівства твори митців-сучасників завжди викликають більший резонанс. В. Трунова робить висновки про те, що «оскільки книга для людини має велике значення взагалі, бо саме з неї починається освіта й освіченість, виховання та самовиховання, індивідуальне духовне життя, то варто подбати, щоб вона стала для школяра другом, мудрим учителем і наставником. Але для цього потрібна копітка, систематична робота вчителя, спрямована на виховання інтересу школярів до книги, до самостійного читання» [Трунова 2018, с. 98].

У сучасній методиці навчання літератури оперують поняттям читацької компетентності. Читацька компетентність – це «якість, що виявляється в готовності та здатності особистості самостійно здобувати і застосовувати пов'язані з читанням знання і вміння для здійснення читацької діяльності, читацького й особистісного саморозвитку» [Яценко 2019, с. 2]. Розвитку читацької компетентності учнів, на наш погляд, сприятиме й наповнення сучасних програм з української літератури творами, цікавими для читацької аудиторії шкільного віку, адекватний підбір вчителем-словесником текстів із сучасного літературного процесу.

Навчальні програми з української літератури пропонують твори сучасних авторів, але це невелика кількість текстів. У програмі для 11 класу рівня стандарту заплановані на вивчення твори Оксани Забужко, Сергія Жадана, Галини Пагутяк, Володимира Діброви та ін., додатково учні можуть ознайомитися з доробком Марії Матіос, Любка Дереша, Катерини Калитко, Тетяни Малярчук, Степана Процюка тощо [Програма з української літератури (рівень стандарту)]. Глибше й концептуальніше вивчаються твори сучасної літератури за програмою профільного рівня. Учням пропонуються на текстувальне опрацювання твори Юрія Андруховича,

Юрія Іздрика, Сергія Жадана, Марії Матіос, Галини Пагутяк, Мирослава Дочинця, Оксани Забужко, Софії Андрухович, для самостійного читання – твори Степана Процюка, Тетяни Малярчук, Василя Шкляра тощо [Програма з української літератури (профільний рівень)].

Для здобувачів освіти XXI століття важливо, аби митець не був «недосяжним божеством», аби його світлина можна було переглянути в соцмережах або ж послухати пізнавальний підкаст з автором улюблених текстів, чи передивитися інтерв'ю з ним у засобах масової інформації, чи прийти на презентацію його творів. Вважаємо, що роман «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» Іларіона Павлюка можна вивчати в сучасних освітніх закладах, оскільки він став дуже популярним у читацької аудиторії, зокрема і в учнів старшої школи, і розгляд цього твору на уроках літератури сприятиме формуванню читацької компетентності здобувачів загальної середньої освіти.

Аналіз досліджень. Оскільки роман «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» Іларіона Павлюка опублікований у «Видавництві Старого Лева» відносно недавно – 2020 року, то рівень його літературознавчої рецепції ще не достатній, а методичні праці зі специфіки вивчення твору в ЗЗСО взагалі відсутні. В основному на твір «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» було кілька критичних відгуків, але концептуального наукового осмислення цього тексту немає. Наразі простежено лише певні аспекти в інтерпретації книжки. Наприклад, Ганна Савонова здійснила прочитання тексту крізь призму теорії інтертекстуальності, звернувши увагу на його алюзійний простір [Савонова 2021]. Дослідниця зазначає, що всі інтертекстуальні елементи «доповнюють книгу окремою додатковою лінією, що дозволяє читачам включитися у сюжет розслідування, але не стільки для пошуків маніяка, скільки для пошуків самих себе, які теж блукатимуть лабіринтами богом забутого селища Буськів Сад» [Савонова 2021, с.107]. Марина Губарева звертає увагу на проблему жанрової приналежності твору Іларіона Павлюка [Губарева 2024]. Вона відносить твір «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» до детективного жанру, стверджуючи, що «популярність роману зумовлена вмінням автора надати класичному детективному жанру національної специфіки та оригінально поєднати в одному творі різні жанрові ознаки» [Губарева 2024, с. 62].

Ілона Костишак розглянула особливості художнього переосмислення міфологічних уявлень українців про пекло, потойбіччя, перевізника душ, гріх і спокуту, відображені в романі І. Павлюка. Авторка слушно зауважує: «Одним з найважливіших містичних образів роману є образ темряви. Вона пронизує весь твір, символізує не лише нічний час доби, але й зло у душі людини, несвідоме, хаос. Темрява оточує героїв, чатує на них, заманує у свої глибини» [Костишак 2024, с. 89].

Проблемно-тематичний рівень роману досліджено в праці Полини Самойлової «Байдужість – вада суспільства (на прикладі книги «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» І. Павлюка)» [Самойлова 2024,

с. 81]. Байдужість інтерпретується дослідницею як найбільший гріх головного героя. Саме подолання цього гріха, на думку авторки статті, дозволяє Андрієві злілитися та пройти психологічну ініціацію: «В книзі є персоніфікація майже кожного смертного гріха. Байдужість також можна вважати гріхом, що колись був притаманним Андрію Гайстеру» [Самойлова 2024, с. 81].

Окреслені критичні відгуки роману «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» можуть бути для вчителя основою для літературознавчої рецепції твору й побудови уроку за творчістю Іларіона Павлюка.

Мета статті – проаналізувати специфіку вивчення творчості представника сучасного українського літературного процесу Іларіона Павлюка, зокрема його роману «Я бачу, вас цікавить п'ятьма», на уроках української літератури в закладах загальної середньої освіти.

Основні завдання статті – обґрунтувати актуальність вивчення роману «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» у закладах загальної середньої освіти у 12 класі відповідно до освітньої реформи; з'ясувати методи та прийоми, які може застосовувати вчитель-словесник під час розгляду згаданого твору; розглянути, на уроках якого типу слід вивчати творчість Іларіона Павлюка, зокрема роман «Я бачу, вас цікавить п'ятьма»; вказати, із якими труднощами можуть зіткнутися учні та учениці, аналізуючи роман «Я бачу, вас цікавить п'ятьма».

У роботі над статтею застосовано теоретичні науково-педагогічні методи аналізу й синтезу, індукції й дедукції, порівняння, узагальнення, моделювання; а також літературознавчі методи (культурно-історичний, типологічний, психологічний, герменевтичний, естетичний).

Виклад основного матеріалу. Сучасна українська школа перебуває нині на етапі реформування, що відбивається й на методиці навчання української літератури в освітніх закладах. Стара методика викладання, застарілі літературознавчі підходи вже не актуальні для сучасних школярів. Тому вчитель мовно-літературної галузі повинен оновлювати освітні методи та прийоми. Як твердить Л. Онищук, «успіх якісних змін у Новій українській школі неможливий без вчителя – компетентного, мотивованого, відповідального за кожен педагогічний дію та вчинок» [Онищук 2018, с.52].

Т. Яценко окреслює шляхи ефективного вирішення проблеми читання учнями художніх творів в умовах сучасного інформаційного суспільства, з-поміж яких – «підготовка якісного інноваційного навчально-методичного забезпечення вивчення української літератури, зокрема й забезпечення учнів новими підручниками, користування якими розвиватиме в них інтерес до творів української літератури» [Яценко 2019, с.7].

У зв'язку з реформуванням української школи, здобувачі освіти вчитимуться протягом 12 років. Роман Іларіона Павлюка «Я бачу, вас цікавить п'ятьма», на наш погляд, можна запропонувати для вивчення у 12 класі, коли учні вже мають необхідну літературознавчу базу для сприйняття творів сучас-

ного українського письменства.

Роман «Я бачу, вас цікавить п'ятьма», навіть ще не потрапивши на книжкові полиці, отримав Персональну відзнаку премії «BookForum Best Book Award-2020» від директорки Українського інституту книги. Переклад українською мовою цього твору з'явився 2020 року. На нашу думку, згаданий роман варто вивчати вже у старшій школі, адже учні психологічно й освітньо будуть готові до рецепції цього тексту.

У методичних джерелах виокремлюють три психолого-вікові групи школярів: «Сприймання учнями художньої літератури залежить також від їхніх вікових особливостей. У кожному віці свої психолого-педагогічні особливості навчально-пізнавальної діяльності школярів, відповідні можливості, на які не можна не зважати під час вивчення художнього твору, будуючи урок з літератури. Виділяють такі вікові періоди: 1) молодший підлітковий вік (п'яти-шості класи); 2) старший підлітковий вік (сьомі-восьмі класи); 3) рання юність (дев'яти-одинадцяті класи)» [Пасічник 2000, с.58]. Молодь часто відкриває для себе нові грані літератури саме у ранньому підлітковому віці, коли активно закладається ціннісна система їхньої особистості. Це час формування емоційного світу юнацтва, а також закладання основних духовних орієнтирів, що сприяють розвитку читацького смаку. Юність є періодом пошуку, роздумів, високих прагнень, і саме тоді відбувається інтенсивне становлення світогляду. Важливими стають не лише питання самоствердження й самовираження, а й усвідомлення власного місця в соціумі та обрання майбутнього шляху, тобто своєї життєвої реалізації. Психологічні зміни призводять до усвідомлення власних інтересів у навчанні, а художня література стає важливим інструментом для духовного зростання.

Старшокласники все частіше обирають для читання твори, що торкаються складних психологічних тем. Літературні герої, які прагнуть соціальної справедливості та глибоко осмислюють власні стосунки з суспільством, захоплюють учнів 9–12 класів. Молодь шукає відповіді на важливі питання, осмислюючи своє місце у світі через літературні образи. Популярними є твори з високим громадянським звучанням, твори на тему кохання. Усі ці тематично-змістові компоненти містить роман «Я бачу, вас цікавить п'ятьма». Головний герой твору Андрій Гайстер проходить через складні психологічні випробування. Він змушений змінити свій світогляд, стати витривалішим, усвідомити своє життєве призначення й визначити власну систему цінностей. Андрій – психолог-криміналіст, був учасником війни в Афганістані, найманцем французького іноземного легіону. Автор свідомо показує бекграунд персонажа, натякаючи на його ймовірний психологічний травматизм. Андрій опиняється в селищі Буськів Сад, де повинен розкрити злочин. На перший погляд, роман здається класичним детективом із поширеним літературним сюжетом, але Іларіон Павлюк створює в ньому простір інтертекстуальності, у якому виявляються алюзії на

відомі античні та біблійні сюжети й образи. Саме завдяки інтертекстуальним елементам твір набуває форми притчі, філософського тексту, у якому кожен знайде свої смисли. Має рацію Артур Дронь, який указує на багатожанровість роману: «Найкраще означити книгу саме словом роман, адже назвати її просто трилером, містичною драмою чи психологічною оповіддю буде не зовсім правильно. Книга Павлюка усе це в собі поєднує. Тут і напружений містичний сюжет, який тримає навіть не до останньої сторінки, а дещо довше. Тут загадки, історичні та міфічні алюзії. Важливі соціальні питання і намагання розібратись в самій людині» [Дронь 2021]. Усім своїм комплексом проблем, різножанровою формою, способами моделювання сюжету, засобами характеротворення роман може зацікавити учнів старшої школи й сприятиме формуванню їхньої читацької культури.

Під час вивчення роману вчитель повинен чітко зорієнтувати здобувачів освіти на його осмислене сприйняття. Модель уроку за романом «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» повинен містити такі важливі елементи: вступна частина (розлогий коментар учителя про специфіку творчості Іларіона Павлюка як постмодерністського автора, який розбудовує сюжет із залученням засобів інтертекстуальності); основна частина – робота з текстом (окреслення тематики, проблематики, сюжетно-композиційних особливостей, характеристика образів-персонажів, рецепція біблійних та античних алюзій тощо); підсумкова, рефлексійна частина (міркування учнів щодо моделі буття головного героя, проблеми злочину та покарання, гріховної суті людини та її духовної роботи над своїм удосконаленням). Дуже важливо розкрити літературно-мистецький контекст твору: зацентувати на трансформації античних і біблійних сюжетів та образів (образ Харона, який перевозить душі померлих у царство Аїда через річку Стікс, у романі І. Павлюка втілює собою Харитон; персонажі роману є втіленнями семи смертних гріхів (Андрій – зневіри та байдужості, Субота – ненажерливості, Арсен – гніву, Оксана – блуду, Захар – заздрості, Павло Борисович – жадібності, Звір – гордині); також наголосити на алюзіях до триптиху Ієроніма Босха «Сад земних насолод», до «Божественної комедії» Данте (образ пекла), до «Аліси в Дивокраї» Льюїса Керрола, «Маленького принца» Антуана де Сент-Екзюпері та ін.

У старшій школі читання літератури набуває відтінку дистанційного аналізу. Абстрактно-теоретичне мислення, яке формується в цьому віці, відрізняється від наочно-образного мислення підлітків. Це поглиблює понятійне сприйняття і послаблює творчу уяву, яка переважає в молодших класах. Багато учнів сприймають текст не через емоційні деталі, а крізь призму концепцій, світоглядних орієнтирів та узагальнень. Тому в сприйнятті роману «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» учитель повинен скерувати учнів на рецепцію основних художніх концептів тексту, ідейного навантаження та символіки образів у романі, що дозволить також сформувати й навички критичного мислення. Про-

блематика твору охоплює широке коло питань, актуальних для юнацтва: батьки й діти; відповідальність і вибір; життєва реалізація та формування ціннісної системи; кохання й родинне життя; злочин та покарання; шляхи духовного розвитку й долання спокусу світу; божественна та гріховна суть людини тощо. Учителю на уроці вивчення роману «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» Іларіона Павлюка може створити простір для дискусій щодо інтерпретації моделей буття персонажів, їхніх поведінкових характеристик із узагальненням проблемних питань, які ставить автор перед кожним читачем щодо кінцівки твору, яку можна теж трактувати по-різному.

Заслужує на увагу й те, що в романі введено образ дівчини Надійки, дитини з особливими потребами (має вади слуху, носить слуховий апарат), тобто акцентується на проблемі інклюзії. Саме Надійку повинен врятувати Андрій Гайстер, і образ дитини відіграє важливу роль у динаміці сюжету роману. Фраза в романі «*Діти не мають помирати*» є основою концентричного сюжету твору, адже герой не тільки повинен знайти дівчинку, а й прожити травматичну історію з власною дитиною, яку він покинув і за життя якої борються лікарі. Дитина – втілення беззахисності перед трагізмом буття. Місія «врятувати Надію» – це й про порятунок душі головного героя, адже всі перипетії його життя показують його непорядкованість і втрату себе. Тому Буськів сад стає також метафорою поля битви за ідентичність Андрія, віднайдіння себе. Слова героя «*Моє обличчя більше не намальоване*» [Павлюк 2020, с. 606] свідчать про те, що він усвідомлює свою істинну суть. Порятуювши Надійку, герой порятуював себе і свою душу, і в цьому також є життєствердний сенс роману.

Варто зауважити, що педагог у жодному разі не повинен обмежуватися схоластичним викладом теми, ідеї, проблематики роману Іларіона Павлюка. Учителю має поєднувати традиційне та новаторське: елементи лекції з інтерактивними вправами (кахутами, квізами, загадками, ребусами тощо). Учителю може використати на занятті й методичні розробки колег. Наприклад, інноваційні підходи до методики навчання української літератури пропонує Анна-Марія Богосвятська [Богосвятська]. На сайті «Натхненник» розкриваються дієві стратегії розвитку читацької кометентності сучасних учнів, пропонуються різні розробки завдань для уроків літератури («картки вражень» після прочитання творів; картки для книжкових дискусій; воркбуки з прикладами залучення учнів до читання літерату-

ри, приклади використання нейромереж у процесі вивчення художніх текстів тощо). Такі креативні підходи допоможуть учителю систематизувати й узагальнити знання школярів із вивченого твору, розвинути навички критичного мислення й сформувати цілісне уявлення про специфіку сучасної української літератури.

Важливим етапом вивчення твору сучасних митців на уроках літератури в школі є знайомство класу з особистістю письменника. Учителю може запропонувати подивитися інтерв'ю чи підкаст із Іларіоном Павлюком, переглянути разом з учнями його соціальні мережі. На домашнє завдання можна порекомендувати написати електронний лист письменнику, у якому висловлювалися б враження від роману «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» або продумати запитання до інтерв'ю з автором, розписавши й уявні відповіді від нього. Можна також дати індивідуальні завдання із застосуванням штучного інтелекту, приміром, згенерувати за допомогою нейромереж образи-персонажі роману тощо. На сучасному етапі розвитку методики навчання літератури педагог має багато різних практичних інструментів, які сприятимуть щонайкращому засвоєнню художнього матеріалу за творчістю українських митців початку XXI століття.

Висновки. Таким чином, роман Іларіона Павлюка «Я бачу, вас цікавить п'ятьма», зважаючи на актуальність порушених проблем у творі, динамічність сюжету, жанрово-стильову специфіку, способи художнього моделювання дійсності та типів людських характерів, може вивчатися відповідно до освітньої реформи в 12 класі в закладах загальної середньої освіти. Оскільки Іларіон Павлюк торкається в романі питань справедливості, злочину й кари, пошуків ідентичності, духовних випробувань та трансформації особистості, вважаємо за доцільне увести твір «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» до шкільної програми. Молодь, яка перебуває в періоді активного формування світогляду, розкриє для себе в цьому романі не лише цікавий художній світ, а й важливі моральні дилеми, що спонукають до рефлексії над власним місцем у світі та своїм майбутнім.

У процесі оновлення української освітньої парадигми особлива увага повинна приділятися покращенню методик викладання й інтеграції сучасної української літератури в освітній процес. У цьому контексті важливим є використання новітніх підходів у навчанні, що дозволяють забезпечити глибше розуміння та емоційне залучення учнів до літератури.

Література

1. Губарева М. Жанрові координати роману Іларіона Павлюка «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» Матеріали студентських наукових читань : зб. наук. праць / ред. : Ж. В. Колоїз (відп. ред.), Бакум З. П., Білоконенко Л. А. та ін. Кривий Ріг, 2024. Вип. 12. С.59–63.
2. Дронь А. «Я бачу, вас цікавить п'ятьма?» Тоді доведеться робити вибір 2021 URL: https://starylev.com.ua/blogs/ya-bachu-vas-sikavyt-pitma-todi-dovedetsya-robityi-vybir?srsid=AfmBOoqkb7CyV48Hijv44cW2P2Jub-YxLsQgAEL_25tKDetosgmt_-ng (дата звернення: 13.11.2024).
3. Костишак І. Містичні образи та мотиви в романі Іларіона Павлюка «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» Матеріали студентських наукових читань : зб. наук. праць / ред. : Ж. В. Колоїз (відп. ред.), Бакум З. П., Білоконенко Л. А. та ін. Кривий Ріг, 2024. Вип. 12. С. 89–94.

4. Натхненник. Простір ідей і натхнення для вчителя. Сайт Анни-Марії Богосвятської. URL: <https://bogosvyatska.com/> (дата звернення: 13.11.2024)
5. Онищук Л. Нова українська школа: реалії та перспективи *Український педагогічний журнал*. 2018. № 1. С. 47–53. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/505/435> (дата звернення: 12.11.2024)
6. Павлюк І. Я бачу, вас цікавить п'тьма / пер. Вікторії Стах. Львів: Видавництво Старого Лева, 2020. 664 с.
7. Пасічник Е. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Київ: Ленвіт, 2000. 384 с.
8. Програма з української літератури 10-11 класи (рівень стандарту) URL: <https://pmg17.vn.ua/wp-content/uploads/2022/06/ukrainska-literatura.-navchalna-prohrama-dlia-zahalnoosvitnikh-zakladiv-10-11-klassy.pdf> (дата звернення: 12.11.2024).
9. Програма з української літератури 10-11 класи (профільний рівень) URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/ukr.lit.-10-11-profilnij-riven.pdf> (дата звернення: 10.11.2024).
10. Савонова Г. Алюзії в романі І. Павлюка «Я бачу, вас цікавить п'тьма» Світ наукових досліджень: матеріали Міжнар. мультидисциплінарної наук. інтернет-конф., 21-22 берез. 2024 р. Тернопіль, 2024. Вип. 28. С. 107–110. URL: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/5404/> (дата звернення: 10.11.2024).
11. Самойлова П. Байдужість – вада суспільства (на прикладі книги «Я бачу, вас цікавить п'тьма» І. Павлюка) *Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект* : Матеріали X міжнародної науково-теоретичної конференції (21–22 берез. 2024 р., м. Черкаси) / упоряд. О. І. Астапова-Вязьміна ; відп. ред. проф. А. І. Бойко. М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2024. 203 с.
12. Трунова В. Формування читацьких інтересів дітей на перших етапах початкової шкільної освіти. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія «Педагогічні науки»*. 2018. Вип. 39. С. 98–106.
13. Яценко Т. Проблема читання в умовах інформаційного суспільства: соціальний і методичний аспекти. Проблема читання в сучасному інформаційному суспільстві: матеріали I Всеукр.наук.-практ. конф., 12 вересня 2019 р., м. Київ / Ін-т педагогіки НАПН України; за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ: УОВІЦ «Оріон», 2019. С. 5–8.

References

1. Hubarieva M. (2024) Zhanrovi koordynaty romanu Illariona Pavliuka «Ya bachu, vas tsikavyt pitma» [Genre Coordinates of Hilarion Pavlyuk's Novel "I See, You are Interested in the Dark"] *Materialy studentskykh naukovykh chytan : zb. nauk. prats / red. : Zh. V. Koloiz (vidp. red.), Bakum Z. P., Bilokonenko L. A. ta in. Kryvyi Rih, Vyp. 12. S.59–63 [in Ukrainian]*.
2. Dron A. (2021) «Ya bachu, vas tsikavyt pitma» Todi dovedetsia robyty vybir ["I See, You are Interested in the Dark" Then You will Have to Make a Choice]. URL: https://starylev.com.ua/blogs/ya-bachu-vas-cikavyt-pitma-todi-dovedetsya-robyty-vybir?srsId=AfmBOoqkb7CyV48Hijv44cW2P2Jub-YxLsQgAEL_25tKDetosgmt_-ng (data zvernennia: 13.11.2024) [in Ukrainian].
3. Kostyshak I. (2024) Mistychni obrazы ta motyvy v romani Illariona Pavliuka «Ya bachu, vas tsikavyt pitma» [Mystical Images and Motifs in Illarion Pavlyuk's Novel "I See, You are Interested in the Dark"]. *Materialy studentskykh naukovykh chytan : zb. nauk. prats / red. : Zh. V. Koloiz (vidp. red.), Bakum Z. P., Bilokonenko L. A. ta in. Kryvyi Rih, Vyp. 12. S. 89–94 [in Ukrainian]*.
4. Natkhennyyk. Prostir idei i natkhennia dlia vchytelia. [The Inspiration. A Space of Ideas and Inspiration for the Teacher]. Sait Anny-Marii Bohosviatskoi. URL: <https://bogosvyatska.com/> (data zvernennia: 13.11.2024) [in Ukrainian].
5. Onyshchuk L. (2018) Nova ukrainska shkola: realii ta perspektyvy [New Ukrainian School: Realities and Prospects]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*. № 1. S. 47–53. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/505/435> (data zvernennia: 12.11.2024) [in Ukrainian].
6. Pavliuk I. (2020) Ya bachu, vas tsikavyt pitma [I See, You are Interested in the Dark] / per. Viktorii Stakh. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva. 664 s.
7. Pasichnyk E. (2000) Metodyka vykladannia ukrainskoi literatury v serednikh navchalnykh zakladakh [Methods of Teaching Ukrainian Literature in Secondary Schools]: Navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchyykh zakladiv osvity. Kyiv: Lenvit, 384 s. [in Ukrainian].
8. Prohrama z ukrainskoi literatury 10-11 klasy (riven standartu) (2024) [Ukrainian Literature Program 10–11 Grades (Standard Level)] URL: <https://pmg17.vn.ua/wp-content/uploads/2022/06/ukrainska-literatura.-navchalna-prohrama-dlia-zahalnoosvitnikh-zakladiv-10-11-klassy.pdf> (data zvernennia: 12.11.2024) [in Ukrainian].
9. Prohrama z ukrainskoi literatury 10-11 klasy (profilnyi riven) (2024) [Ukrainian Literature Program 10–11 Grades (Professional Level)]. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/ukr.lit.-10-11-profilnij-riven.pdf> (data zvernennia: 10.11.2024) [in Ukrainian].
10. Savonova H. (2024) Aliuzii v romani I. Pavliuka «Ya bachu, vas tsikavyt pitma» [Allusions in the Novel by I. Pavliuk "I See, You are Interested in the Dark"]. *Svit naukovykh doslidzhen: materialy Mizhnar.*

multydystyplinarnoi nauk. internet-konf., 21–22 berez. 2024 r. Ternopil. Vyp. 28. S. 107–110. URL: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/5404/> (data zvernennia:12.11.2024) [in Ukrainian].

11. Samoilova P. (2024) Baiduzhist – vada suspilstva (na prykladi knyhy «Ya bachu, vas tsikavyt pitma» I. Pavliuka) [Indifference is a Vice of Society (on the Example of the Book “I See, You are Interested in the Dark” by I. Pavliuk)]. *Sotsialni ta humanitarni tekhnolohii: filozofsko-osvittii aspekt: Materialy X mizhnarodnoi naukovo-teoretychnoi konferentsii* (21–22 berez. 2024 r., m. Cherkasy) / uporiad. O.I. Astapova-Viazmina; vidp. red. prof. A.I. Boiko. M-vo osvity i nauky Ukrainy, Cherkas. derzh. tekhnol. un-t. Cherkasy: ChDTU. 203 s. [in Ukrainian].

12. Trunova V. (2018) Formuvannia chytatskykh interesiv ditei na pershykh etapakh pochatkovoї shkilnoi osvity [Formation of Children’s Reading Interests at the First Stages of Primary School Education]. *Naukovyi visnyk Izmailskoho derzhavnogo humanitarnoho universytetu. Seriya «Pedahohichni nauky»*. Vyp. 39. S. 98–106 [in Ukrainian].

13. Yatsenko T. (2019) Problema chytannia v umovakh informatsiinoho suspilstva: sotsialnyi i metodychni aspekty [The Problem of Reading in the Conditions of the Information Society: Social and Methodical Aspects]. *Problema chytannia v suchasnomu informatsiinomu suspilstvi: materialy I Vseukr. nauk.-prakt. konf.*, 12 veresnia 2019 r., m. Kyiv / In-t pedahohiky NAPN Ukrainy; za zah. red.T.O. Yatsenko. Kyiv: UOVtS «Orion». S. 5–8 [in Ukrainian].

STUDYING THE NOVEL ‘I SEE YOU ARE INTERESTED IN DARKNESS’ BY ILLARION PAVLIUK IN UKRAINIAN LITERATURE CLASSES IN GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article analyzes the works of the contemporary Ukrainian writer Illarion Pavliuk, focusing on their suitability for inclusion in the general secondary education curriculum. Illarion Pavliuk is a Ukrainian novelist, journalist, producer, and soldier in the Armed Forces of Ukraine. He is the author of several bestselling books, including “White Ashes” (2018), “The Dance of the Idiot” (2019), and “I See You’re Interested in Darkness” (2020).

This article aims to elucidate the particulars of analyzing the works of Illarion Pavliuk, with a specific focus on the novel “I See You Are Interested in Darkness” within the context of Ukrainian literature classes. This objective entails the following: to substantiate the relevance of studying the novel ‘I See You Are Interested in Darkness’ in general secondary education institutions; to find out what methods and techniques should be employed when considering the work above; to consider what type of lessons should be conducted on the work of Illarion Pavliuk, in particular, the novel ‘I See You Are Interested in Darkness’; to indicate what difficulties students may encounter when analyzing this work. The article employs a range of theoretical, scientific, and pedagogical methods of analysis and synthesis, including induction and deduction, comparison, generalization, modeling, and literary methods (cultural and historical, typological, psychological, and aesthetic).

It is thus concluded that the novel by Illarion Pavliuk, entitled “I See You Are Interested in Darkness,” can be studied by the educational reform in grade 12 in general secondary education institutions, given the relevance of the problems raised in the work, the dynamism of the plot, genre and style specificity, the ways of artistic modeling of reality and the types of human characters depicted. As Illarion Pavliuk addresses matters of justice, crime, and punishment, the search for identity, spiritual trials, and personal transformation in his novel, we consider it appropriate to include the work I See You Are Interested in Darkness in the school curriculum. The book provides an opportunity for young people to engage with an intriguing artistic world and reflect on their position in society and their future through the lens of significant moral dilemmas.

Keywords: Illarion Pavliuk, contemporary Ukrainian literature, new Ukrainian school, methodology, methodological tools and techniques, innovative approaches.

© Кузьма О., 2024; © Русин А.-Б., 2024

Оксана Кузьма – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Ужгородського національного університету, Ужгород, Україна oksana.kuzma@uzhnu.edu.ua; orcid.org/0000-0002-1590-1624

Oksana Kuzma – Candidate of Philology, Associate Professor of the Ukrainian Literature Department, Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine; oksana.kuzma@uzhnu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0002-1590-1624>

Агнеса-Богдана Русин – здобувач освітнього ступеня магістра, Ужгородський національний університет, Ужгород, Україна, [rusyn.ahnesa-bohdana@student.uzhnu.edu.ua](mailto:rusun.ahnesa-bohdana@student.uzhnu.edu.ua); orcid.org/0009-0007-0206-4883

Ahnesa-Bohdana Rusyn – graduate student, Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine; [rusyn.ahnesa-bohdana@student.uzhnu.edu.ua](mailto:rusun.ahnesa-bohdana@student.uzhnu.edu.ua); orcid.org/0009-0007-0206-4883